

Stian Brenden Maskinservice AS
Brennhaugvegen 104
2663 DOVRESKOGEN

Deres referanse
Vår referanse 2018/4388-11 471 SGR
Saksbehandler Stein Egil Granli, tlf.
Avdeling Miljøvernavdelingen

Dato 24.09.2018

Oppsummering av befaring på Kvamsfjellet 10.09.2018 - Utslipp til vassdrag

Fylkesmannen konkluderer med at tiltak og aktiviteter i forbindelse med VA-prosjektet på Kvamsfjellet har medført forurensning i form av utslipp av vann med høyt partikkelinnhold til vassdrag. Det er samtidig utført tiltak i vassdrag uten nødvendig tillatelse. Stian Brenden Maskinservice AS må søke om tillatelse til å gjennomføre gjenstående bekkekryssinger og restaurering av bekkeløp.

Bakgrunn

Fylkesmannen mottok 30. juli 2018 de første bekymringsmeldingene med bilder om tilslammet vann i Krokbecken og videre ut i Furusjøen.

I kontakt med Nord-Fron kommune og entreprenør Stian Brenden Maskinservice AS fikk Fylkesmannen bekreftet samme dag at tilslammet vann har blitt pumpet til Krokbecken og ut i terrenget på sørsiden av Krokbecken. Det tilslammede vannet hadde opphav fra grøfter som var etablert i forbindelse med det omfattende VA-prosjektet som pågår på Kvamsfjellet. Vi mottok tilbakemelding fra Nord-Fron kommune den 3. august om at forholdene var utbedret og at vannet i becken hadde klarnet opp. Fylkesmannen vurderte på dette grunnlaget at det ikke var behov for å gjennomføre befaring, men vi oppfordret om at det måtte etableres midlertidige sedimentasjonsbasseng e.l. dersom det oppstod risiko for tilsvarende utslipp.

Den 3. september mottok vi nye meldinger og bildedokumentasjon om tilslammet vann også i andre bekker i området og bekymringer om påvirkning på fisk og gytemulighetene i bekkene. På bakgrunn av de nye opplysningene ble det avtalt felles befaring langs VA-traseen den 10. september. Formålet med befaringen var i første rekke å innhente opplysninger om prosjektet og for å vurdere omfanget av ulike tiltak langs og i vassdrag, og å kartlegge andre tiltak som kan medføre påvirkning på vassdragene i området.

Funn fra befaringen

Tiltakene langs VA-traseen omfatter betydelige gravearbeider i ganske varierende masser og grunnforhold, som grus- og moreneforekomster, myr og en del fast fjell som krever sprengningsarbeid. Topplaget er tatt av langs en 5-6 meter bred trase der VA-grøftene går og massene fra grøftene er i hovedsak lagt til side på stedet. En del steinmasser blir kjørt vekk for nedknusing og gjenbruk i området.

I forbindelse med prosjektet skal det gjennomføres i alt 7 bekkekryssinger samt andre tiltak langs vassdrag i området. Inngrepene langs bekker og veitraseer har medført at overflatevann i form av nedbør og tilsig fra mindre bekker og grunnvann renner inn i grøftene og videre ut i vassdragene. På enkelte kryssningspunkter er det behov for å iverksette betydelig arbeid for å gjenopprette bekkefar som en konsekvens av gravearbeidene.

Noe av vannfargen i bekkene under befaringen må tilskrives naturlig påvirkning fra nedbør rett i forkant av befaringen, men vi fant at Årvillingsbekken og bekken fra Øvre Sildtjønnlia var betydelig farget/blakket av partikler og finstoff. Ut fra mottatt bildemateriale og tilbakemeldinger til Fylkesmannen er det sannsynlig at vannet i bekkene var mer påvirket av partikler og finstoff på tidligere tidspunkt enn under befaringen.

Sildtjønnbekken var under befaringen kraftig blakket på nedsida av brukryssing ovenfor Skjemtjønna pga. tilsig av vann fra grøfter langs veien. Oppstrøms brua var bekken ikke påvirket. I Sildtjønnbekken ble det påvist sedimentering av svært mye finstoff.

Aktuelt lovverk som berører VA-prosjektet

Fylkesmannen vurderer at tiltakene i og ved vassdrag i forbindelse med VA-prosjektet berører flere lover. Herunder plan- og bygningsloven, forurensningsloven og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Plan- og bygningsloven:

Fylkesmannen konstaterer ut fra tilsendt dokumentasjon fra Nord-Fron kommune at det foreligger avklaring etter §§ 20-1, 20-2 og 20-3 i plan- og bygningsloven. Vi viser her til delegert sak fra Nord-Fron kommune og brev til Stian Brenden Maskinservice AS 28.11.2017

Forurensningsloven:

Med bakgrunn i mottatt dokumentasjon og befaring på stedet, kan vi fastslå at det har blitt tilført vann med svært høyt innhold av partikler og finstoff til bekker og tjern i området og langs VA-traseen, og at dette har medført negative konsekvenser særlig for bunnforholdene i bekkene. Det har blitt sluppet ut så store mengder partikler og finstoffer at det er stor sannsynlighet for at gytemulighetene for fisk på visse strekninger kan være svært redusert eller ødelagt på kort sikt.

Mottatt dokumentasjon for VA-prosjektet viser at det foreligger en plan for å ivareta ytre miljø, som bl.a. omfatter forurensning av jord og vann og beskyttelse mot utslipp. Samtidig foreligger det interne rutinebeskrivelser fra Stian Brenden Maskinservice AS for å gjennomføre kryssing av bekk og rutinebeskrivelser for håndtering av overvann fra grøfter og byggegropp. Fylkesmannen mener dermed at det med all sannsynlighet har vært kjent for kommunen og entreprenøren at det var en risiko for utslipp av partikler og slam til vassdrag, men at rutinene for gjennomføring av forebyggende tiltak ikke har blitt fulgt. Bl.a. er det ikke iverksatt etablering av sedimentasjonsbasseng eller andre tiltak for sikre forsvarlig håndtering av vann med høyt partikkelinnhold.

Funn fra befaringen har avdekt at utslippene til vassdrag er av et omfang som har ført til forurensning, og at dette må ses på som brudd på forurensningslovens bestemmelser om å unngå at forurensning oppstår, jf. lovens § 7.

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag:

Gjennomføringen av prosjektet har medført flere inngrep i vassdrag. Det er gjennomført gravearbeider i bekker forbindelse med kryssing av bekkene med grøft for VA-ledning, et parti av Krokbecken er rettet ut/kanalisert og det er tilført betydelige mengder slam og finstoff til bekker som har lagt seg på bunnen av bekkene, som følge av at vann fra grøftetraseene er pumpet ut i bekker. Fysiske tiltak i vassdrag som medfører eller kan medføre fare for forringelse av produksjonsmulighetene for fisk eller andre ferskvannsorganismer krever tillatelse fra fylkeskommunen etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 1, 1. ledd, bokstav a, jf. Lov om laksefisk

og innlandsfisk § 7. Tilførsel av slam til vassdrag slik at bunnsubstratet endres faller inn under «fysiske tiltak i vassdrag». Tilslamming av bekkene som ble observert under befaringen 10. september, og dokumentert av bilder i perioden 3. august – 3. september må forventes å gi skadevirkninger på rekrutteringen av fisk i de berørte bekkene. Utrettingen av en strekning av Krokbecken må også forventes å ha negativ effekt for produksjonen av fisk. Tiltakene krever følgelig tillatelse etter denne bestemmelsen. Vi har drøftet saken med Oppland fylkeskommune. Fylkeskommunen slår fast at slik tillatelse ikke foreligger. Ut fra den betydelige tilslammingen av bekkene som kunne observeres ved befaringen tyder det på at arbeidene ikke er gjennomført i tråd med vilkår som normalt ville bli stilt for slike arbeider, og heller ikke i tråd med entreprenørens egne prosedyrer for kryssing av bekker og for håndtering av overflatevann. Gjenstående arbeider som medfører tiltak i bekkene, herunder også pumping av slamholdig vann ut i bekker, kan ikke startes før slik tillatelse foreligger. Det kan ikke påregnes at det åpnes for slike tiltak i perioden 15. september – 15. juni av hensyn til gyting og produksjon av fisk.

Konklusjoner og videre saksgang

Siktbarheten i bekkene var generelt dårlig under befaringen og det var derfor ikke mulig å foreta en god helhetlig tilstandsvurdering av bunnforholdene. Forholdene gjorde det ikke mulig å avgjøre i hvor stor grad finstoff hadde sedimentert på alle strekninger i bekkene og i hvor stort omfang utslippene har påvirket bl.a. gyteforhold. Likevel ble det påvist betydelige mengder finstoff i de roligere partiene i bekkene. Særlig i Sildtjønnbekken ovenfor Skjemtjønnna ble det påvist at mye finstoff hadde sedimentert på bunnen. På disse stedene må vi anta at gyteforholdene sannsynligvis er ødelagt på kort eller lengre sikt.

Vi fant ikke tegn på at utpumping av tilslammet vann til terrenget ved Krokbecken har ført til forurensning. Vi gjør likevel oppmerksom på at utslipp av partikkelholdig vann til terreng er et forhold som kan medføre fare for forurensning. Den ansvarlige er derfor pliktig til å påse at slike tiltak er tillatt i henhold til forurensningsloven og at den ansvarlige for tiltaket har foretatt en nærmere miljøfaglig vurdering av konsekvensene av tiltaket.

Fylkesmannen konkluderer med at gravearbeider, bekkekryssinger og annen aktivitet langs traseen for VA-grøft på Kvamsfjellet har ført til forurensende utslipp til vassdrag, i form av utslipp av store mengder partikler og finstoff som har sedimentert i bekker og tjern. Særlige gytebekkene er sårbare for denne påvirkningen. Dette er brudd på forurensningslovens § 7 Plikt til å unngå forurensning. Kryssing av bekker og andre tiltak i vassdrag er samtidig søknadspliktige jf. forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, og det skal dermed innhentes tillatelse. De tiltakene som allerede er gjennomført, i form av bekkekryssinger, utslipp av partikkelholdig vann og restaurering i vassdrag er ikke omsøkt, og er i strid med kravet om tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 1, 1. ledd, bokstav a. Vi viser her bl.a. til tiltak i Krokbecken, der gjenoppretting/restaurering av bekkeløp er mangelfullt utført.

Etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 3 kan Fylkesmannen kreve gjenoppretting av den naturlige tilstanden i vassdraget. Fiskens gyting er nå i ferd med å starte, og det er derfor ikke hensiktsmessig å iverksette tiltak i inneværende år. Fylkesmannen vil vurdere behovet og muligheten for gjenoppretting etter kommende vårflo, og vil evt. komme tilbake med pålegg om tiltak etter det. I følge opplysninger fra kommunen og entreprenør gjenstår tre bekkekryssinger i prosjektet. Disse tiltakene er nå utsatt pga. gyteperioden for fisk.

Fylkesmannen krever at Stian Brenden Maskinservice AS søker Oppland fylkeskommune om tillatelse til å gjennomføre de gjenstående tiltakene i vassdrag. Søknaden må beskrive om de gjenstående tiltakene kan medføre utslipp av partikkelholdig/tilslammet vann til vassdrag. Det må påregnes at det kan bli krevd retting av allerede utførte restaureringsarbeider i forbindelse med bekkekryssing, dersom disse arbeidene ikke er tilfredsstillende utført.

Fylkesmannen varsler samtidig at det vil bli gjennomført ny befarings etter vårflo i 2019 for å avklare om tiltak og aktivitet har medført varig påvirkning eller forurensning av vassdragene i form av

utslipp av partikler og finstoff. Dersom det avdekkes aktiviteten har medført varig forurensning, kan det bli aktuelt for Fylkesmannen i Oppland å stille krav om retting av forholdene etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 3. Fylkesmannen vil kalle partene inn til ny befaring etter nærmere avtale.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum e.f.
avdelingsdirektør

Stein Egil Granli
seniorrådgiver

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Kopi til:

Nord-Fron kommune	Nord-Fron kommune Nedregate 50	2640	VINSTRÅ
Oppland Fylkeskommune	Postboks 988	2626	LILLEHAM MER